

Remissyttrande - SOU 2023:25 – Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd

Sammanfattning

Kumla kommun har av justitiedepartementet remitterats att lämna ett remissyttrande för SOU 2023:25 – ”Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd”. Uppdraget är att föreslå ett system för hur kunskapsprov kan tillämpas och utformas för att personer ska kunna ansöka om permanent uppehållstillstånd som är rättssäkert, ändamålsenligt och effektivt. Kumla kommun stödjer till större del remissyttrandets uppdrag. De avvikande bedömningarna grundar sig på individens egen ansvar för sin etablering och genom denna modell för kunskapsprov ansöka om permanent uppehållstillstånd. Utgångspunkten i bedömningarna finns i integrationsmålen för regeringens integrationspolitik; en individs möjligheter, skyldigheter och rättigheter oavsett bakgrund.¹

Prov och provkonstruktion, kapitel 6

Remissförslag: Utmaningen består av att nå ut till alla att hitta till den nationella kunskapsportalen; informationsverige.se. Där rekommenderas individen ta del av information för att kunna genomföra kunskapsprovet. Demokrati innebär bland annat allas rätt till information.² Ett förtest kan ge en fingervisning om individen har förmåga att genomföra kunskapsprovet eller vilka anpassningar som kan krävas.

Kommunens ställningstagande: Att ansöka om permanent uppehållstillstånd ska inte baseras på enbart nyanländas närvaro i Sverige, utan grunda sig på prestation. Det är allas ansvar att ta del av relevant information för att kunna bo och arbeta i Sverige. Oavsett möjlighet till anpassning av provens utformande ska kraven vara densamma för alla som ansöker om att genomföra kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd.³ En övrig fråga som utredningen inte belyser är om det finns en övre gräns för hur många kunskapsprov som kan genomföras.

¹ [Mål för integration - Regeringen.se](#)

² [Vägledning för tillgänglig samhällsinformation \(msb.se\)](#)

³ [Anpassa prov i komvux gymnasial - Skolverket](#)

Kunskapskrav som integrationsverktyg, kapitel 7

Remissförslag: Kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd behöver skapa sig en hög status nationellt och vara avgörande för om en arbetsgivare anställer en medarbetare i högre utsträckning än tidigare. Ett nästa steg för individen är arbete eller högre studier för att ytterligare etablera sig i det svenska samhället.

Kommunens ställningstagande: Ett godkänt kunskapsprov för permanent uppehållstillstånd behöver inneha en viss tyngd i den fortsatta försörjningen. Arbetsgivare behöver förstå vad ett kunskapsprov kvalificerar till och på sikt kan detta öka etablering på arbetsmarknaden.⁴ Detta innebär även att utöka andelen vuxenstudier i Sverige med mål om högre kompetensförsörjning och deltagande i demokratiserings- integrationsprocessen.

Internationell utblick, kapitel 9

Remissförslag: Utfallet av denna remiss kan skapa nya tankar och idéer inför fortsatt integration i Sverige.

Kommunens ställningstagande: Det lagstadgade arbetsmarknadspolitiska programmet för nyanlända och flyktingar; Etableringsprogrammet kan ses om en god väg in i det svenska samhället. I jämförelse med bland annat de länder remissen tar upp ser valmöjligheterna olika ut och det förekommer en förväntansbild som inte liknar den i Sverige. Sammantaget har Sverige en lägre kravställen på etablering i samhället, vilken bygger mestadels närvaro och möjligheter än krav och prestation. Exempelvis i Nederländerna kan individen välja olika spår för egenförsörjning beroende på tidigare kunskapsnivå.⁵ Vilket innebär att oavsett utbildningsbakgrund så utgår de från individens förutsättningar.

Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd, kapitel 10

Remissförslag: Arbetskraften behöver fortsätta vilja komma till Sverige för att arbeta då arbetskraftsinvandringen behövs i det läge många står inför med kompetensförsörjning. Gällande forskare och högtbildade kan detta medföra enbart tillfällig arbetskraft medan kvotflyktingar, som vanligtvis har en längre utbildningsnivå, etablerar sig i annan utsträckning. Kunskapskraven ökar möjlighet till etablering i svenska samhället även om tanken varit en annan inledningsvis.

Kommunens ställningstagande: Individen har ett eget ansvar i frågan att få stanna permanent i Sverige och kunna försörja sig. Kumla kommun anser att alla ska omfattas av kunskapskravet oavsett skyddsskäl. Det vill säga att från 16 år om du inte ämnar gå gymnasieskola. Även de över 65 år som ska leva sina

⁴ Delmi, 2015 ([Forskning i korthet nr 14 – Integration \(forte.se\)](#) s.5)

⁵ [Integration \(inburgering\) i Nederländerna | Integration i Nederländerna | Government.nl](#)

äldre dagar i svenska samhället behöver ha kunskap och lära sig om hur det fungerar för att klara sig själva i Sverige. Detta kopplat till målet för integrationspolitiken där alla har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett bakgrund.⁶

Kunskapsprov för permanent uppehållstillstånd, kapitel 11

Remissförslag: Kunskapsprovet föreslås ha två delprov, ett i svenska språket och ett i samhällskunskap. Språket och kunskap om svenska samhället är avgörande hos många arbetsgivare och för etableringen i Sverige, varpå kravet för kunskapsprovet i samhällskunskap borde ha en högre nivå.⁷

Kommunens ställningstagande: En tanke med kunskapsprov är att det skulle öka integrationen i det svenska samhället, dock finns ingen djupgående forskning som styrker detta förslag. Det bedöms vara en framgångsfaktor att ha svenska språket och kunskap om svenska samhället för inträde på arbetsmarknaden.⁸ Norge erbjuder prov på 29 olika språk, ändå väljer merparten att göra det på norska. Kraven som ställs ska motsvara det arbetsgivare och utbildningsanordnare i ett senare skede kräver. Kumla kommun föreslår att kravet på samhällskunskap ska ligga på en grundläggande nivå likt de krav som ställs vid provet för medborgarskap där innehållet består av:

1. Sveriges geografiska och geopolitiska förutsättningar.
2. Historiska händelser av betydelse för hur Sverige ser ut i dag (bondesamhälle, industrialisering, världskrig, efterkrigstid, tekniksamhälle och digitalisering).
3. Hur traditioner har betydelse och hur de har påverkat det svenska samhället
4. Den svenska välfärdsstrukturen och dess finansiering.
5. Arbetsmarknad, arbetsliv och privatekonomi.
6. Klimatet och miljöns betydelse för våra livsvillkor och betydelsen av hållbar utveckling.
7. Integration och segregation.
8. Sveriges grundlagar, det svenska rättssystemet och principer för rättssäkerhet.
9. Sveriges demokratiska och politiska organisation på lokal och nationell nivå.
10. Politiska val och partier i Sverige. Folkrörelser och allmän rösträtt.
11. Vad det innebär att vara en aktiv, ansvarstagande och delaktig medborgare
12. Förtroendet med såväl jämlikhet och jämställdhet som med mänskliga rättigheter och demokratiska värden, principer och processer.

⁶ [Mål för integration - Regeringen.se](#)

⁷ Chiswick m.fl. 2005; Lundborg & Skedinger, 2016; Lai m.fl., 2017 ([Forskning i korthet nr 14 – Integration \(forte.se\)](#) s. 4)

⁸ Dietz m.fl., 2015([Forskning i korthet nr 14 – Integration \(forte.se\)](#) s.4)

13. Förtrogenhet med världsreligioner och livsåskådningar och hur de har betydelse för människors identitet, grupptillhörighet och livsstil.
14. Övergripande kunskap om EU och andra viktigare internationell⁹

Ytterligare undantag från kunskapskravet, kapitel 12

Remissförslag: Även om en grupp har sämre förutsättningar innebär det inte att förväntningen på individen att klara kunskapsprovet borde vara lägre. Om individen får rätt förutsättningar att genomföra kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd så skulle fler utföra det och integreras i större utsträckning i det svenska samhället.¹⁰

Kommunens ställningstagande: En tolkning av remiss är att kvinnor med lägre utbildningsnivå och sämre hälsa skulle vara skäl för undantag.¹¹ Kravställan tenderar att öka god hälsa och välbefinnande då individen får en förutsägbarhet i sitt liv. Kumla kommun bedömer att alla ska omfattas av kraven på kunskapsprov och kvinnor med lägre utbildningsnivå och sämre hälsa ska inte undantas. Vid undantag ska detta styrkas av expertis och det undantag som kan godkännas är vid låg intellektuell nivå och det är utrett från start att inga anpassningar kan genomföras. Detta innebär i förlängningen att de individer som får undantag kan få en mer hållbar etablering i Sverige när de får rätt insatser från början. De nyanlända/flyktingar som ska genomföra kunskapsprovet får känslan av att de är ansvarsfulla och handlingskraftiga individer som vill, klarar av och lyckas om de blir givna rätt förutsättningar och villkor.¹²

Ansvar för kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd, kapitel 14

Remissförslag: För att säkerställa ett rättssäkert kunskapsprov för permanent uppehållstillstånd kan en ny myndighet med personer som arbetat med liknande frågor innan vara aktuell.

Kommunens ställningstagande: Det anses vara ett mer kostsamt alternativ och inget utredningen vill fokusera på. Bedömningen är att i förlängningen är det mer effektivt och förenklat att ha allt samlat i en myndighet som tillhandahåller riktlinjer och regler. En myndighet istället för tre olika verksamheter som förslaget anger; Trafikverket, Migrationsverket samt Universitets- och högskolerådet.

Genomförande av kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd, kapitel 15

⁹ [Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd, SOU 2023:25 \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/491313/1/20230801)

¹⁰ [Stöd och stimulans i klassrummet \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/491313/1/20230801) s. 10

¹¹ [Rapport 23:5 Utrikesfödda kvinnor behov och hinder i relation till arbetsmarknads-etablering \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/491313/1/20230801) S.33

¹² Askheim & Starrin, 2007

Remissförslag: Företeelsen ”personliga förhållanden” skulle vara ett skäl för att undantas skyldigheten att utföra kunskapsprov för ett permanent uppehållstillstånd.

Kommunens ställningstagande: De nya bestämmelserna ska omfatta alla som med eller utan anpassning kan genomföra kunskapsprovet. Beroende av de beslut som fattas gällande skäl för undantag med hänvisning till personliga förhållanden är det en bedömning att individer på felaktiga grunder kan undantas från att göra kunskapsprovet för permanent uppehållstillstånd.¹³ Kumla kommuns bedömning är att personliga förhållanden ska strykas. Ett personligt förhållande är troligtvis tillfälligt och då kan individen välja att ansöka vid senare tillfälle. Vidare kan det innebära att personer med personligt förhållande tillhör den målgrupp som omfattas av undantag. Detta i sin tur medför att utredning/utlåtande kan ske redan i asylprocessen. I förlängningen skulle en sådan bedömning kunna komma till gagn för den sökandes etablering på arbetsmarknaden, då vissa behov av anpassningar inte sker/prioriteras på grund av brister i bedömningar av arbetsförmåga, psykiatriska utredningar, vid ett tidigt stadie vid ankomsten till Sverige.

Överklagande och omprövning, kapitel 17

Remissförslag: Vid överklagan bör en skyndsam process ske. Detta kan ställas i relation till nuvarande processer som innebär långa väntetider.

Kommunens ställningstagande: Tillfälligt uppehållstillstånd kan gå ut om processen med överklagan blir lång vilket innebär ett direkt avslag på ansökan om permanent uppehållstillstånd. Individen uppmanas att söka tillfälligt uppehållstillstånd under denna process för att säkerställa att få stanna i Sverige. Detta kan betyda att antalet ansökningar ökar på Migrationsverket på grund av dubbla ansökningar, vilket medför längre handläggningstider.¹⁴

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser, kapitel 19

Remissförslag: Individen ska kunna utföra prov från 1 juli 2027, det finns ett behov av att inleda ansökningsförfarandet innan dess för att ha möjligheten att få göra kunskapsprovet den dagen. De som söker innan 1 juli 2027 omfattas av tidigare system, frågan blir då hur det på ett rättssäkert sätt kommer hanteras. I annat fall är det enbart ansökan om att få göra kunskapsprov som kan göras från 1 Juli.

Kommunens ställningstagande: Individen kan tolka informationen som att 1 Juli 2027 går det att göra kunskapsproven, tolkningen är att en ansökan inte kan göras innan detta datum. Det finns behov av ett förtydligande av villkoren för kunskapsproven.

Konsekvenser av förslagen, Kapitel 20

¹³ [Terminologi - Socialstyrelsen](#)

¹⁴ [Tid till beslut - Migrationsverket](#)

Remissförslag: Utredningen föreslår ett nollalternativ som motpol till att ha kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd. Nollalternativ innebär att inga andra alternativ än kunskapskrav kommer finnas.

Kommunens ställningstagande: Fler söker sig till Sverige vid ett nollalternativ där inga krav ställs, liknande dagsläget. Effekten av att bibehålla lagrum som de är idag får inte önskad effekt vad gäller etablering på arbetsmarknaden, självförsörjning, kunskaper om Sverige, samt normer och värderingar för att leva, bo och arbeta i Sverige. Kravställan från "dag 1" i Sverige bidrar till en tydlig förväntansbild för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd och på sikt kunna ansöka om ett svenskt medborgarskap.

§ 12 Remiss kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd

Diarienummer KS 2023/285

Ärendebeskrivning

Kumla kommun har av justitiedepartementet remitterats att lämna ett remissyttrande för SOU 2023:25 - Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar remissyttrandet som sitt eget.

Arbetsutskottets förslag

Kommunstyrelsen antar remissyttrandet som sitt eget.

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen antar remissyttrandet som sitt eget.